

การประเมินผลการเรียนการสอนวิชาปฏิบัติการพยาบาล ครอบครัวชุมชน 2*

พิมพ์ใจ อุ่นบ้าน พย.ม. (พยาบาลชุมชน)**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินผลการจัดการเรียนการสอนวิชาปฏิบัติการพยาบาลครอบครัวชุมชน 2) ศึกษาปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนการสอนฯ และ 3) ศึกษาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนฯ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย 1) อาจารย์ผู้สอน จำนวน 6 คน 2) ครูพี่เลี้ยง จำนวน 6 คน 3) นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 4 จำนวน 97 คน และ 4) ประชาชน จำนวน 26 คน เครื่องมือที่ใช้ ประกอบด้วย 1) แบบประเมินการจัดการเรียนการสอนรายวิชา 2) แบบประเมินความพร้อมแหล่งฝึกปฏิบัติงาน 3) แบบประเมินประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ที่ใช้ชุมชนเป็นหลัก 4) แบบประเมินความพึงพอใจของบุคลากรและชุมชนต่อการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา แบบสอบถาม มีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.905, 0.862, 0.923 และ 0.934 ตามลำดับ และ 5) แนวคำถามในการสนทนากลุ่มที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการจัดการเรียนการสอน และความต้องการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเป็นค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน และปัญหาการจัดการเรียนการสอน และความต้องการใช้วิธีการสังเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า การจัดการเรียนการสอนประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ที่ใช้ชุมชนเป็นหลัก ความพร้อมแหล่งฝึกปฏิบัติงาน และความพึงพอใจของบุคลากรและชุมชนต่อการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา ทั้งหมดมีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอน มีดังนี้ 1) ด้านสภาพแวดล้อม (Context) คืองานที่มอบหมายให้นักศึกษามีจำนวนมาก แต่ระยะเวลาการฝึกน้อย ข้อเสนอแนะคือควรมีการลงฝึกปฏิบัติในพื้นที่เดิมของอาจารย์นิเทศทำให้อาจารย์มีข้อมูลชุมชนเดิมอยู่แล้วและจะได้รับความร่วมมือจากชุมชน และช่วยทำให้การดำเนินการฝึกปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยรวดเร็ว 2) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) คือภาระงานพี่เลี้ยงแหล่งฝึกมีมากทำให้มีเวลาดูแลนักศึกษาน้อย ข้อเสนอแนะ คือ 1) พี่เลี้ยงควรดูแลใกล้ชิดกับนักศึกษา และพร้อมให้คำปรึกษานักศึกษาควรมีการเตรียมความรู้ก่อนฝึกปฏิบัติงาน ฝึกให้เป็นคนที่มีความรับผิดชอบ 3) ด้านกระบวนการ (Process) คือการขาดแคลนงบประมาณสนับสนุนการดำเนินโครงการ แนวทางในการแก้ปัญหาคือขอสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดย ส่งแผนงานล่วงหน้า และประสานงานกับแหล่งฝึก ผู้นำหมู่บ้าน และอสม.ให้ชัดเจน

คำสำคัญ : การประเมินผล การจัดการเรียนการสอน วิชาปฏิบัติการพยาบาลครอบครัวชุมชน

* งานวิจัยได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสายบุรี เชียงใหม่

** อาจารย์ สาขาวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสายบุรี เชียงใหม่

Evaluation of Teaching in Family and Community Nursing Practicum 2*

Pimjai Aunban M.N.S (COMMUNITY NURSING), Ph.D. (R&D in EDUCATION) **

Abstract

The aims of this research were 1) evaluate the managements of teaching in Family and Community Nursing Practicum 2) study the problems and needs of the managements of Teaching and 3) study the guidelines for the management of Teaching. The samples were 6 instructors, 6 mentors, 97 the 4th year nursing students and 26 people in community. The research tools were 1) the evaluate form of this program teaching management 2) the evaluate form of practice setting preparedness 3) The effectiveness of teaching at a community base 4) the evaluate form of the persons and community, reliability were 0.86, 0.92, 0.93 and 0.90 and 5) the question guidelines of the group discussion. The data analysis are Means and Standard deviation by computer program. The problems, needs and suggestions were used by context synthesis.

Results, the evaluation of program teaching management was high level. The evaluation of teaching efficacy of nursing instructors was high level. The evaluation of practice setting preparedness was high level. The evaluation of satisfaction of persons and community to nursing student in practice was high level. The problems of teaching management were the environment (context), input and process. The suggestions, in the Context, might be practice in the same setting, because the proper data, cooperation of people in community, and to be help the nursing students for well practice. In the Input, the mentors might be closely care the nursing students and alert for counseling them on adding knowledge, screening guidelines, Key Performance Indicator (KPI), though to help them to collected the data. The students might be prepared in theory, responsibility, working plan before practice. 3) In the Process, promote cooperation of local government and community for support the budget and might be have the project planning to the local government before practice. Cooperation of the practice setting, the local government, the community leader and the health volunteer are needed.

Keywords : Evaluation, Evaluation of Teaching, Family and Community Nursing Practicum

* Funded research by Boromarajonani College of Nursing, Chiang Mai.

** Instructor of Community Nursing department, Boromarajonani College of Nursing, Chiang Mai

บทนำ

วิชาปฏิบัติการครอบครัวชุมชน 2 เป็นวิชาฝึกปฏิบัติในชั้นปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ปรับปรุง พ.ศ.2552) ลักษณะวิชาเป็นวิชาที่เน้นการนำแนวคิดและหลักการพยาบาลครอบครัวและชุมชนที่มีภาวะเสี่ยงและมีปัญหาสุขภาพครอบครัวที่พบบ่อยมาใช้ในการแก้ไขปัญหาสุขภาพครอบครัว ปัญหาสุขภาพชุมชนระดับท้องถิ่น ระดับประเทศนักศึกษาจะได้รับประสบการณ์ในการวินิจฉัยและแก้ไขปัญหาสุขภาพชุมชนโดยใช้กระบวนการพยาบาลโดยมุ่งเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวและชุมชนการเลือกใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยีที่เหมาะสม ผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดูแลตนเองและคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนและหลักจริยธรรม สาขาวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชนและจิตเวชได้เปิดสอนวิชานี้มานานกว่า 10 ปี ภายหลังจากการจัดการเรียนการสอนจะมีการประเมินผลสัมฤทธิ์โดยสอบถามปัญหาการเรียนการสอนจากอาจารย์นิเทศและจากนักศึกษา แต่ไม่ได้มีการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษาอย่างเป็นระบบ ข้อมูลจากการสอบถามปัญหาจากอาจารย์นิเทศและนักศึกษบางส่วน พบว่า ปัญหาที่พบจากการฝึกปฏิบัติงานตลอดระยะเวลา 4 สัปดาห์ คือ นักศึกษายังไม่สามารถวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการประเมินชุมชนมาใช้ในการวินิจฉัยปัญหาสุขภาพครอบครัว และชุมชนตลอดจนการเชื่อมโยงปัญหาสุขภาพของชุมชนให้บูรณาการกับแผนที่ทางเดินยุทธศาสตร์ของชุมชนได้ วิธีการที่ใช้ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวชุมชนที่ใช้อย่างไม่ได้ส่งผลต่อความยั่งยืนของการแก้ปัญหาของชุมชนและขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน นักศึกษาบางคนบอกว่าระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติงานมีน้อยแต่นื้อหารายละเอียดที่ต้องปฏิบัติมีจำนวนมากอาจทำให้เกิดการรีบเร่งและทำให้คุณภาพของงานลดลง

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงได้ทำการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนวิชาปฏิบัติการพยาบาลครอบครัวชุมชน 2 เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนการสอนวิชาปฏิบัติการพยาบาลครอบครัวชุมชน 2 และเพื่อศึกษาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนวิชาปฏิบัติการพยาบาลครอบครัวชุมชน 2 สาขาวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชนและจิตเวช วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่ ซึ่งประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาทำให้นักศึกษาได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและความต้องการในการฝึกปฏิบัติวิชาการพยาบาลครอบครัวชุมชน 2 เป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา ส่วนประโยชน์ต่ออาจารย์พยาบาลคือ ได้รับทราบปัญหา และความต้องการในการจัดการเรียนการสอนที่เป็นข้อมูลจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แนวทางและวิธีการใหม่ๆ ในการจัดการเรียนการสอนวิชาการพยาบาลครอบครัวชุมชน 2 ที่เหมาะสม ประโยชน์ต่อผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาลคือ ได้ข้อมูลที่เป็นการประเมินผลการจัดการเรียนการสอน และแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป ประโยชน์ต่อวิทยาลัยพยาบาลคือ ช่วยให้วิทยาลัยพยาบาลได้ปฏิบัติพันธกิจตามเอกลักษณ์ของวิทยาลัยและสามารถผลิตบัณฑิตพยาบาลให้มีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมากขึ้น ประโยชน์ต่อสังคมชุมชนคือ ชุมชนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของชุมชน และทำให้ได้บุคคลากรสุขภาพที่มีศักยภาพและสามารถทำงานร่วมกับชุมชน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินผลการจัดการเรียนการสอนวิชาปฏิบัติการพยาบาลครอบครัวชุมชน 2

2. เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนการสอนวิชาปฏิบัติการพยาบาลครอบครัวชุมชน 2

3. เพื่อศึกษาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนวิชาปฏิบัติการพยาบาลครอบครัวชุมชน 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยอาจารย์ผู้สอนวิชาปฏิบัติการพยาบาลครอบครัวชุมชน 2 จำนวน 6 คนครูพี่เลี้ยงที่ควบคุมการฝึกปฏิบัติวิชาปฏิบัติการพยาบาลครอบครัวชุมชน 2 ในชุมชน จำนวน 6 คนนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2555 ที่ผ่านฝึกปฏิบัติวิชาปฏิบัติการพยาบาลครอบครัวชุมชน 2 จำนวน 97 คนและประชาชนในชุมชนที่เป็นแหล่งฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา จำนวน 26 คน

เครื่องมือในการวิจัยและคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม 5 ชุด ประกอบด้วย

1) แบบประเมินการจัดการเรียนการสอนรายวิชาเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในด้านการศึกษาทางการพยาบาล ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.6-1.0 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 3 รุ่น 14 ที่ฝึกปฏิบัติวิชาการพยาบาลครอบครัวชุมชน 1 จำนวน 30 คน นำข้อมูลมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbarch's Alpha Coefficient) แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่น 0.86

2) แบบประเมินความพร้อมแหล่งฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในด้านการศึกษาทางการพยาบาล ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.6-1.0 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 3 กลุ่มเดียวกับที่ทดลองเครื่องมือฉบับที่ 1 นำข้อมูลมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbarch's Alpha Coefficient) แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่น 0.92

3) แบบประเมินประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ที่ใช้ชุมชนเป็นหลัก เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในด้านการศึกษาทางการพยาบาล ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.6-1.0 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 3 กลุ่มเดียวกับที่ทดลองเครื่องมือฉบับที่ 1 จำนวน 30 คน นำข้อมูลมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbarch's Alpha Coefficient) แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่น 0.93

4) ประเมินความพึงพอใจของบุคลากรและชุมชนต่อการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในด้านการศึกษาทางการพยาบาล ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.6-1.0 นำแบบสอบถามไปทดลอง

ใช้กับนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 3 กลุ่มเดียวกับที่ทดลองเครื่องมือฉบับที่ 1 จำนวน 30 คน นำข้อมูลมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbarch's Alpha Coefficient) แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.90

5) แนวคำถามในการสนทนากลุ่มที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการจัดการเรียนการสอน ความต้องการและแนวทางจัดการเรียนการสอน ใช้กับกลุ่มนักศึกษา กลุ่มอาจารย์พี่เลี้ยง และกลุ่มอาจารย์ผู้สอน หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในด้านการศึกษาทางการพยาบาล ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.6-1.0

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนและการประเมินที่เกี่ยวข้อง โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลปัญหา ความต้องการและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการจัดการศึกษาใช้วิธีการสังเคราะห์เนื้อหา

เกณฑ์ในการแปลความหมายค่าคะแนนเฉลี่ยของความเหมาะสมของการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

4.50 – 5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

3.50 – 4.49 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมาก

2.50 – 3.49 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

1.50 – 2.49 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อย

1.00 – 1.49 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

การจัดการเรียนการสอนที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไปถือว่ามีความเหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอน

ผลการวิจัย

ผลการศึกษานำเสนอด้วยตารางประกอบคำบรรยายตามลำดับดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2555

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2555

จำนวน 97 คน ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 21.5 โดยมีอายุ 22 ปี มากที่สุด ร้อยละ 88.61 กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงมากที่สุด ร้อยละ 86.08 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา (n = 97)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
อายุ (ปี)		
20	2	2.53
21	4	5.06
22	70	88.61
23	3	3.80
อายุเฉลี่ย 21.5		
เพศ	68	86.08
หญิง	11	13.92
ชาย		
รวม	97	100

ส่วนที่ 2 ผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนวิชาปฏิบัติการพยาบาลครอบครัวชุมชน 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนรายวิชา

ลำดับ	รายการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความคิดเห็น
1	กิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง	4.52	.57	มากที่สุด
2	กิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้นักศึกษาทำงานร่วมกัน	4.44	.52	มาก
3	วิธีการวัดและประเมินผลมีความหลากหลาย	4.39	.62	มาก
4	กิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้มีการประยุกต์ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา	4.38	.53	มาก
5	กิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้นักศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	4.33	.62	มาก
6	การจัดการเรียนการสอนมีการปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่พึงาม	4.31	.54	มาก
7	กิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมกระบวนการคิด	4.30	.51	มาก

ลำดับ	รายการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับความคิด เห็น
8	งานที่ให้ปฏิบัติเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา	4.29	.55	มาก
9	กิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้นักศึกษารักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้	4.29	.65	มาก
10	วัตถุประสงค์รายวิชาชัดเจน	4.23	.45	มาก
11	การจัดการเรียนการสอนมีการผสมผสานสาระความรู้ ด้านต่างๆ	4.22	.58	มาก
12	แหล่งการเรียนรู้ด้วยตนเองมีเพียงพอ	4.16	.63	มาก
13	การจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับความถนัด และความสนใจของผู้เรียน	4.15	.66	มาก
รวม		4.31	.11	มาก

จากตารางพบว่าผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนรายวิชาปฏิบัติการครอบครัวชุมชน 2 มีความเหมาะสมในภาพรวมอยู่ระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.31 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่ารายการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดคือกิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ค่าเฉลี่ย 4.52 รองลงมาคือกิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้นักศึกษาทำงานร่วมกัน ค่าเฉลี่ย 4.44 และวิธีการวัดและประเมินผลมีความหลากหลาย ค่าเฉลี่ย 4.39 ตามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดได้แก่ การจัดการเรียนการสอนมีการผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ ค่าเฉลี่ย 4.22 แหล่งการเรียนรู้ด้วยตนเองมีเพียงพอ ค่าเฉลี่ย 4.16 และ การจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของผู้เรียน ค่าเฉลี่ย 4.15 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ผลการประเมินประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ที่ใช้ชุมชนเป็นหลัก

ลำดับ	รายการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ ความคิดเห็น
การวางแผนการเรียนรู้				
1	สื่อการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับเนื้อหา	4.30	.59	มาก
2	การเตรียมแหล่งเรียนรู้ได้เหมาะสม สามารถทำให้เกิดผลการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์รายวิชา	4.26	.51	มาก
3	เนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์รายวิชา	4.23	.50	มาก
วิธีการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์				
4	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนการเรียนรู้	4.50	.61	มากที่สุด

ลำดับ	รายการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ ความคิดเห็น
5	ใช้สถานการณ์จริงเป็นฐานการเรียนรู้	4.46	.61	มาก
6	วิธีการถ่ายทอดความรู้ที่หลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหารายวิชา	4.39	.60	มาก
7	สื่อสาร/ถ่ายทอดความรู้โดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน	4.38	.65	มาก
8	มีการสรุปเนื้อหาสำคัญหลังการเรียนรู้	4.36	.65	มาก
9	ชี้แจงวัตถุประสงค์ กิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินผล	4.34	.61	มาก
10	มีการจัดการเรียนรู้เป็นขั้นตอน เข้าใจง่าย	4.30	.65	มาก
ความรู้ความสามารถ				
11	มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการสอนรายวิชา	4.52	.59	มากที่สุด
12	มีการนำข้อมูลที่ทันสมัย/ผลการวิจัยมาใช้ประกอบการเรียนรู้	4.44	.56	มาก
13	มีวิธีประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลาย เหมาะสม และเที่ยง ธรรม	4.36	.61	มาก
การบูรณาการ				
14	คำนึงถึงผลประโยชน์ ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้รับบริการ/ประชาชน ในชุมชน	4.31	.77	มาก
15	มีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมถึงสิทธิผู้รับบริการ/ ประชาชนในชุมชน	4.28	.76	มาก
16	มีการเชื่อมโยงความรู้เนื้อหาของรายวิชาที่เรียนรู้จากสถานการณ์ จริงในชุมชนกับศาสตร์สาขาต่างๆ	4.22	.75	มาก
คุณลักษณะผู้สอน				
17	เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนมีความสนใจใฝ่เรียนรู้และเกิดการเรียนรู้	4.36	.78	มาก
18	มีความตรงต่อเวลา	4.33	.82	มาก
19	มีการรับฟังและตอบคำถามได้เหมาะสมชัดเจน	4.32	.81	มาก
20	ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย น้ำเสียงชัดเจน	4.29	.83	มาก
รวม		4.38	.08	มาก

จากตารางพบว่าผลการประเมินประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ที่ใช้ชุมชนเป็นหลักมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.38 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่ารายการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดคือ อาจารย์มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการสอนรายวิชา ค่าเฉลี่ย 4.52 รองลงมา คือ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ย 4.50 และมีการใช้สถานการณ์จริงเป็นฐานการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ย 4.46 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดได้แก่การเตรียมแหล่งเรียนรู้ได้เหมาะสม สามารถทำให้เกิดผลการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์รายวิชา ค่าเฉลี่ย 4.26 เนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์รายวิชา ค่าเฉลี่ย 4.23 มีการเชื่อมโยงความรู้เนื้อหาของรายวิชาที่เรียนรู้จากสถานการณ์จริงในชุมชนกับศาสตร์สาขาต่างๆ ค่าเฉลี่ย 4.22 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 แสดงผลการประเมินความพร้อมแหล่งฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา

ลำดับ	รายการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ ความคิดเห็น
1	มีจำนวนประชากรเพียงพอในการฝึกประสบการณ์ ของนักศึกษา	4.23	.57	มาก
2	บุคลากรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและเอื้ออาทรต่อนักศึกษา	4.23	.71	มาก
3	มีการปฐมนิเทศนักศึกษาก่อนการฝึกภาคปฏิบัติ	4.22	.54	มาก
4	ให้คำแนะนำและข้อมูลย้อนกลับในการปฏิบัติการ พยาบาลอย่างกัลยาณมิตร	4.22	.62	มาก
5	บุคลากรเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงานแก่นักศึกษา	4.22	.69	มาก
6	แหล่งฝึกมีประสบการณ์หลากหลายครอบคลุมลักษณะ และวัตถุประสงค์รายวิชา	4.20	.57	มาก
7	มีการสนับสนุนช่วยเหลือจากบุคลากรในสถานบริการ สุขภาพ	4.13	.73	มาก
8	มีความพร้อมของอุปกรณ์ในการฝึกปฏิบัติ	4.10	.67	มาก
9	เป็นแหล่งความรู้และเทคนิควิธีการปฏิบัติการพยาบาล	4.07	.66	มาก
10	มีความสะดวกในการสืบค้นข้อมูลของชุมชน	3.93	.66	มาก
รวม		4.16	.10	มาก

จากตารางพบว่าผลการประเมินความพร้อมแหล่งฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.16 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่ารายการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดคือบุคลากรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และเอื้ออาทรต่อนักศึกษา และจำนวนประชากรเพียงพอในการฝึกประสบการณ์ของนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ 4.23 รองลงมาคือให้คำแนะนำและข้อมูลย้อนกลับในการปฏิบัติการพยาบาลอย่างกัลยาณมิตรและบุคลากรเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงานแก่นักศึกษา ค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ 4.22 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดได้แก่ มีความพร้อมของอุปกรณ์ในการฝึกปฏิบัติค่าเฉลี่ย 4.10 เป็นแหล่งความรู้และเทคนิควิธีการปฏิบัติการพยาบาลค่าเฉลี่ย 4.07 และ มีความสะดวกในการสืบค้นข้อมูลของชุมชนค่าเฉลี่ย 3.93 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 แสดงผลการประเมินความพึงพอใจของบุคลากรและชุมชนต่อการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา

ลำดับ	รายการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความคิดเห็น
ด้านสมรรถนะวิชาชีพ				
1	นักศึกษาสามารถใช้อุปกรณ์/เทคโนโลยี ตามสาขาวิชาชีพได้	4.44	.67	มาก
2	นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในงานที่มอบหมาย	4.31	.64	มาก
3	นักศึกษามีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์งาน	4.28	.68	มาก
4	นักศึกษามีทักษะการทำงาน	4.19	.59	มาก
ด้านความรู้ความสามารถในการทำงาน				
5	นักศึกษามีมนุษยสัมพันธ์กับชุมชน ผู้ร่วมงาน	4.41	.67	มาก
6	นักศึกษาสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้	4.28	.58	มาก
7	นักศึกษาสามารถเรียนรู้งานที่ได้รับมอบหมาย	4.25	.57	มาก
8	นักศึกษาสามารถสื่อสารในการทำงานกับผู้อื่น	4.25	.67	มาก
ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพ				
9	นักศึกษามีน้ำใจและสละเวลาในการทำงาน	4.53	.51	มากที่สุด
10	นักศึกษามีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย	4.50	.51	มากที่สุด
11	นักศึกษาเข้าทำงานตรงเวลา	4.41	.56	มาก
12	การได้รับประโยชน์จากการฝึกงานของนักศึกษา	4.38	.61	มาก
รวม		4.35	.11	มาก

จากตารางพบว่าผลการประเมินความพึงพอใจของบุคลากรและชุมชนต่อการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.35 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่ารายการที่มีความพึงพอใจมากที่สุดคือ นักศึกษามีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ค่าเฉลี่ย 4.50 รองลงมาคือ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ย 4.50 และนักศึกษาสามารถใช้อุปกรณ์/เทคโนโลยี ตามสาขาวิชาชีพได้ ค่าเฉลี่ย 4.44 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดได้แก่ นักศึกษาสามารถเรียนรู้งานที่ได้รับมอบหมาย และนักศึกษาสามารถสื่อสารในการทำงานกับผู้อื่น ค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ 4.25 และนักศึกษามีทักษะการทำงานค่าเฉลี่ย 4.19 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาปัญหา ความต้องการ และแนวทางในการจัดการเรียนการสอนวิชาปฏิบัติการพยาบาลครอบครัวชุมชน 2

ผลการศึกษาปัญหาในการจัดการเรียนการสอนวิชาปฏิบัติการพยาบาลครอบครัวชุมชน 2 มีทั้งในด้านสภาพแวดล้อม (Context) ปัจจัยนำเข้า(Input) กระบวนการ (Process) ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม นักศึกษา อาจารย์นิเทศ พี่เลี้ยงแหล่งฝึก และแกนนำชุมชน โดยมีรายละเอียดและข้อเสนอแนะที่สำคัญดังนี้

ด้านสภาพแวดล้อม (Context)

ปัญหา : งานที่มอบหมายให้นักศึกษามีจำนวนมาก แต่ระยะเวลาการฝึกน้อย

1) ควรมีการลงฝึกปฏิบัติในพื้นที่เดิมของอาจารย์นิเทศทำให้อาจารย์มีข้อมูลชุมชนเดิมอยู่แล้ว และจะได้รับความร่วมมือจากชุมชน และช่วยให้การดำเนินการฝึกปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยรวดเร็ว

2) กำหนดจำนวนหลังคาเรือนให้มีจำนวนเหมาะสม เพื่อลดระยะเวลาในขั้นตอนของการประเมินชุมชน

ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)

ปัญหา : ผู้นิเทศเป็นผู้บริหารมีภาระหน้าที่อื่นๆ ทำให้การดูแลนักศึกษาไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้

1) พี่เลี้ยงแหล่งฝึกควรดูแลใกล้ชิดกับนักศึกษา และพร้อมให้คำปรึกษา

2) แหล่งฝึกควรมีการเพิ่มความรู้ แนวทาง คัดกรอง KPI ต่างๆ ให้นักศึกษาทราบ เพื่อประยุกต์ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล นักศึกษาควรมีการเตรียมความพร้อมของนักศึกษา ก่อนฝึกปฏิบัติงานในด้านความรู้ทางทฤษฎี ฝึกให้เป็นคนที่มีความรับผิดชอบ วางแผนการทำงาน

ด้านกระบวนการ (Process)

ปัญหา : ขาดงบประมาณในการดำเนินโครงการ การประสานรายวิชาไม่ชัดเจนระหว่างวิทยาลัยกับแหล่งฝึก มีหลายรายวิชาเข้าไปฝึกพร้อมกันทำให้ รพ.สต. สับสน เตรียมชุมชนให้นักศึกษาไม่ทัน

1) ควรมีการสร้างการมีส่วนร่วมในด้านการสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือชุมชน โดยต้องมีการวางแผนโครงการที่จะดำเนินการ ส่งแผนงานล่วงหน้าให้แก่ องค์การบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น

2) ควรมีการประสานงานกับแหล่งฝึกให้ชัดเจน ทั้งการประสานงานโดยตรงและใช้หนังสือราชการ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และควรมีการประสานงานไปยังผู้นำหมู่บ้าน รวมทั้งการขอความร่วมมือจากอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ในพื้นที่

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการประเมินผลการเรียนการสอนวิชาปฏิบัติการพยาบาลครอบครัวชุมชน 2 สาขาวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชนและจิตเวช วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่เป็นงานวิจัยที่ให้ความสนใจในผลการเรียนการสอนของวิชาปฏิบัติ

การพยาบาลครอบครัวชุมชน 2 ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงการเรียนการสอนในปีการศึกษาต่อไป

ผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนรายวิชาปฏิบัติการครอบครัวชุมชน 2 มีความเหมาะสมในภาพรวมอยู่ระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.31 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่ารายการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดคือกิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ค่าเฉลี่ย 4.52 รองลงมาคือกิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้นักศึกษาทำงานร่วมกัน ค่าเฉลี่ย 4.44 และวิธีการวัดและประเมินผลมีความหลากหลาย ค่าเฉลี่ย 4.39 ตามลำดับ สอดคล้องกับการศึกษาของอุทัยวรรณ พงษ์บริบูรณ์ และคณะ¹ ศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้เรียน ผู้สอน และผู้ที่เกี่ยวข้อง ต่อกิจกรรมการจัดการเรียนการสอน วิชา ป.409 ปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน 2 ปีการศึกษา 2545 - 2546 ภาควิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน กองการศึกษา วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก พบว่าความมุ่งหมายรายวิชา ขอบเขตการสอน และเนื้อหาสาระรายวิชาโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีความชัดเจน สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงสอดคล้องกับความต้องการของสังคม การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและมุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามสภาพจริง และสอดคล้องกับสมรรถนะวิชาชีพพยาบาล ผู้เรียนมีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนทั้งในด้านการเตรียมความพร้อม การดำเนินการเรียนการสอน และการประเมินผลมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผู้สอนมีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนทั้งในด้านการเตรียมความพร้อม การดำเนินการเรียนการสอนและการประเมินผล มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

ผลการประเมินประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ที่ใช้ชุมชนเป็นหลักมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.38 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่ารายการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดคืออาจารย์มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ในการสอนรายวิชา ค่าเฉลี่ย 4.52 รองลงมาคือ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ย 4.50 และมีการใช้สถานการณ์จริงเป็นฐานการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ย 4.46 สอดคล้องกับการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ถือว่าเป็นเรื่องใหม่ซึ่งนักการศึกษาทั่วโลกยังคงให้ความสนใจ² อย่างไรก็ตามสิ่งที่สำคัญมากที่สุดสิ่งหนึ่งที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว คือความพร้อมของทั้งผู้สอนและผู้เรียน การพัฒนาอาจารย์ในการเตรียมความพร้อมของผู้สอนกับบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องให้มีศักยภาพในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลายมากขึ้น³ สอดคล้องกับการศึกษาของ ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล⁴ ที่กล่าวว่านักศึกษาเป็นผลผลิตขั้นสุดท้ายของการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ซึ่งมีความแตกต่างกันในด้านความสามารถ ความพร้อม ความสนใจและประสบการณ์ ฉะนั้นความแตกต่างดังกล่าว จึงมีความสำคัญต่อการเรียนของนักศึกษาที่ครูผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาและทำความเข้าใจในธรรมชาติของนักศึกษา เพื่อจะได้เลือกเทคนิควิธีสอนและกิจกรรมให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นแตกต่างและวัยของผู้เรียน สุพิชญา อีระกุล⁵ กล่าวว่า ผู้สอนและวิธีสอน ผู้สอนถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดประการหนึ่งที่จะช่วยให้การเรียนการสอนประสบผลดี นักการศึกษาต่างประเทศ และการวิจัยการศึกษาได้ระบุไว้แน่ชัดว่า ยังไม่มีอุปกรณ์การสอนใดๆ ในโลกนี้ ที่จะใช้แทนผู้สอนที่มีความสามารถในการสอนได้ สำหรับการสอน คือการสร้างสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ ในตัวผู้เรียน ผู้เรียน การเรียนการสอนจะเกิด

ขึ้นได้และได้ผลดี ก็ต่อเมื่อผู้เรียนมีความพร้อม ความสนใจที่จะศึกษาหาความรู้และรับรู้ ผู้สอนจะต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมที่จะเรียนหรือเมื่อผู้เรียนเกิดความพร้อมที่จะเรียนก็ควรให้โอกาสแก่ผู้เรียนทันที ครูผู้สอนจะต้องหมั่นสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน หากแสดงความรู้สึกว่า มีความวิตกกังวล มีความคับข้องใจ ผู้สอนจะต้องช่วยลดความรู้สึกนั้นๆ เสียก่อน พยายามสร้างบรรยากาศที่จะให้ผู้เรียนใช้ความสามารถสูงสุดของตนเอง

ผลการประเมินความพร้อมแหล่งฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.16 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่ารายการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดคือบุคลากรมีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีและเอื้ออาทรต่อนักศึกษา และจำนวนประชากรเพียงพอในการฝึกประสบการณ์ของนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ 4.23 รองลงมาคือให้คำแนะนำและข้อมูลป้อนกลับในการปฏิบัติการพยาบาลอย่างกัลยาณมิตรและบุคลากรเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงานแก่นักศึกษา ค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ 4.22 สอดคล้องกับการศึกษาของ ชูติมา มาลัย, พิชฌายีวีรสิงห์ปัญจนที และอรพิน อนันตริยกุล^๕ ศึกษาผลการสอนโดยอาจารย์พี่เลี้ยงต่อความสามารถในการปฏิบัติงาน ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนราธิวาสศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังการได้รับการสอนโดยอาจารย์พี่เลี้ยง และเปรียบเทียบความสามารถในการปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยอาจารย์พี่เลี้ยงกับกลุ่มที่ได้รับการสอนตามปกติ ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถในการปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาลในกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยอาจารย์พี่เลี้ยง หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 2) ความสามารถในการปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาล

กลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยอาจารย์พี่เลี้ยงสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนพพงษ์ บุญจิตราดุล^๗ ได้กล่าวถึงแนวทางการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนและผู้สอนในแง่ของปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนกับสิ่งต่างๆ และศิริกาญจน์ โกสมร และดารณี คำวัจฉา^๘ ได้อธิบายความหมายของแหล่งเรียนรู้ หมายถึงสภาพแวดล้อมทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติหรือได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันระหว่างกลุ่มเพื่อน ระหว่างผู้สอนกับนักศึกษา ระหว่างวิทยากรประจำแหล่งเรียนรู้กับผู้สอนและผู้เรียน รวมทั้งเป็นแหล่งที่ผู้เรียนอาจอาศัยการสืบค้นของตนเพื่อแสวงหาความรู้เพิ่มเติม

ผลการประเมินความพึงพอใจของบุคลากรและชุมชนต่อการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.35 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่ารายการที่มีความพึงพอใจมากที่สุดคือ นักศึกษามีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ค่าเฉลี่ย 4.50 เนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการฝึกปฏิบัติเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงภาวะผู้นำ นักศึกษาแต่ละคนได้มีโอกาสเป็นหัวหน้าในการทำกิจกรรมต่างๆ ทำให้นักศึกษามีความรับผิดชอบ รองลงมาคือ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ย 4.50 กิจกรรมพัฒนาชุมชนตลอดการฝึกปฏิบัติงานนักศึกษาต้องเข้าร่วมการอภิปรายกลุ่มทุกครั้งและมีการประเมินผลการแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ที่ได้จากการฝึกปฏิบัติเชื่อมโยงกับความรู้ทางทฤษฎี จึงทำให้นักศึกษามองเห็นภาพที่ชัดเจนและมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และนักศึกษาสามารถใช้อุปกรณ์/เทคโนโลยี ตามสาขาวิชาชีพได้ ค่าเฉลี่ย 4.44 จากผลการประเมินทำให้วิทยาลัยบรรลุตามเอกลักษณ์

ของสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเป็น “สถาบันพัฒนากำลังคนด้านสาธารณสุข” ดูแลงานด้านการผลิตและพัฒนาบุคลากรด้านสุขภาพของกระทรวงสาธารณสุขและมีเอกลักษณ์คือ “สร้างคนจากชุมชนเพื่อตอบสนองระบบสุขภาพชุมชน” หมายถึงการผลิตและพัฒนาบุคลากรด้านสุขภาพเพื่อให้สามารถดูแลสุขภาพของประชาชน ทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน สภาพแวดล้อมและระบบบริการสุขภาพและนอกจากนี้ผลการประเมินจากประชาชนทำให้วิทยาลัยประสบความสำเร็จในการพัฒนานักศึกษาให้มีอัตลักษณ์บัณฑิตว่าต้องเป็นบุคลากรสุขภาพที่ “บริการสุขภาพด้วยหัวใจ ความเป็นมนุษย์” หมายถึงการให้บริการที่เป็นมิตร มีความรัก ความเมตตา ใส่ใจในปัญหาและความทุกข์ของผู้มารับบริการ ให้บริการตามปัญหาและความต้องการของผู้รับบริการที่เป็นจริง โดยรับฟังความคิดเห็นของผู้รับบริการเป็นหลัก

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับผู้รับผิดชอบวิชาและอาจารย์นิเทศวิชาปฏิบัติการพยาบาลครอบครัวชุมชน 2 ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนในปีต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเพื่อประเมินผลการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาอื่นๆ เพื่อนำมาพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป
2. ควรมีการวิจัยเพื่อประเมินผลการจัดการเรียนการสอนในรายวิชานี้อีกครั้งหลังจากที่ได้นำข้อมูลจากการวิจัยมาพัฒนารายวิชาแล้ว

เอกสารอ้างอิง

1. อุทัยวรรณ พงษ์บริบูรณ์ และคณะ. การประเมินหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2542) ของวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก กรุงเทพฯ : วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก. 2547.

2. คณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ. กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 และแนวทางปฏิบัติ. กระทรวงศึกษาธิการ, 2554.
3. อนุพร เลหาจรัสแสง. ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21. [ออนไลน์] 2556 สืบค้นจาก http://www.pharmacy.cmu.ac.th/unit/unit_files/files_download/
4. ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล. เอกสารชุดฝึกอบรมครู: ประมวลสาระบทที่ 5 หลักสูตรสถานศึกษา.ม.ท.ป.: เพชรเกษมการพิมพ์, 2555.
5. สุพิชญา อีระกุล. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 2. สมุทรปราการ : ขนิษฐาการพิมพ์, 2547.
6. ชุตินา มาลัย, พิษมัย วีรสิงห์ปัญญนที และอรพิน อนันตริยกุล. ผลการสอนโดยอาจารย์ที่เลี้ยงต่อความสามารถในการปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนราธิวาส. นราธิวาส : วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนราธิวาส, 2555.
7. นพพงษ์ บุญจิตราดุล. โน้ตย่อบริหาร. เชียงใหม่: ออเรนจ์กรุ๊ปเทคโนโลยี, 2551.
8. ศิริกาญจน์ โกสมภ และดารณี คำวังนัง. สอนเด็กให้คิดเป็น. กรุงเทพฯ : ทิพย์พับลิเคชั่น, 2546.
9. สถาบันพระบรมราชชนก สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข. คู่มือการดำเนินการเพื่อให้เกิดอัตลักษณ์บัณฑิต สถาบันพระบรมราชชนก สำนักงานปลัดกระทรวงกระทรวงสาธารณสุข. นนทบุรี: ยุทธินทร์การพิมพ์, 2554.